

РЕЦЕНЗИЯ

От: *професор д-р Веселин Иванов Хаджиев*
научна специалност: Статистика и демография
Икономически университет - Варна

Относно: конкурс за **професор** по научна специалност „Статистика, иконометрия и демография (приложна иконометрия и статистика)“, професионално направление 3.8. Икономика, в УНСС.

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Статистика и иконометрия“, факултет „Приложна информатика и статистика“ на УНСС съгласно решение на АС № 9/30.11.2022 г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед №258/08.02.2023 г. на Ректора на УНСС.

2. Информация за кандидатите в конкурса

Доц. д-р Соня Дакова Чипева е единствен кандидат по конкурса.

Кандидатът е придобил ОКС „магистър по икономика“ (1982 г. в УНСС-София) и ОКС „магистър по педагогика“ (1992 г. в ТУ „Васил

Априлов – Габрово). През 2000 г. на Соня Чипева е присъдена ОНС „доктор“ по научна специалност „Статистика и демография“ в УНСС.

От 1982 г. до 1999 г. кандидатът заема длъжност „научен сътрудник“ към Института за защита на растенията към СА. От 1999 г. до сега Соня Чипева работи в УНСС. В момента тя заема академичната длъжност „доцент“ към катедра „Статистика и иконометрия“. Кандидатът е зам. декан по НИД на факултет „Приложна информатика и статистика“.

В периода от 2006 г. до 2014 г. Соня Чипева работи в Националния център по наркомании. От 2017 г. до сега кандидатът работи в НСИ като държавен експерт III ранг. От 2018 г. до сега кандидатът работи в Националния център за обществено здраве и анализи като експерт по статистически изследвания и анализи.

Кандидатът владее и използва английски, френски и руски език.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

3.1. Изпълнение на количествените изисквания

3.1.1. Изпълнение на национални минимални изисквания

Група А: Кандидатът има 50 точки при изискуеми 50 точки (защитена дисертация за ОНС „доктор“ на тема „Статистически подход за усъвършенстване фитосанитарния мониторинг на неприятели по земеделски култури“)

Група Б: няма изисквания

Група В: Кандидатът има 100 точки при изискуеми 100 точки (публикувана монография на тема „Статистически и иконометричен анализ на икономически и финансови аспекти в

дейността и стабилитета на болничните лечебни заведения в България в периода 2010-2021 г.“

Група Г: Кандидатът има 262.8 точки при изискуеми 200 точки. Към тази група влизат множество публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, публикации в нереферирани издания с научно рецензиране, студии в нереферирани издания с научно рецензиране, глави от монографии и пр.

Група Д: Кандидатът има 175 точки при изискуеми 100 точки. Към тази група влизат цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни, цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране.

Група Е: Кандидатът има общо 338.3 точки при изискуеми 100 точки. Тук влизат ръководство на успешно защитили докторанти, участие в национални и международни проекти, участие в публикуване на учебници и учебни помагала и пр.

Общо кандидатът има 926 точки от изискуемите 550 точки. Следователно, той отговаря на минималните национални изисквания.

3.1.2. Изпълнение на допълнителните количествени изисквания на УНСС

Група Ж: Кандидатът има 80 точки от изискуеми 80 точки. Това включва ръководство и успешна защита на двама докторанти.

Група З: Кандидатът им 602 точки от изискуеми 320 точки. Това включва монография, научни публикации в Scopus и

Web of Science, други публикации, участие в проекти, учебници и пр.

Група И: Кандидатът има 418 точки от изискуеми 120 точки. Това включва аудиторна заетост, разработени лекционни курсове и пр.

Общо кандидатът има 1100 точки от изискуеми 520 точки. Следователно, кандидатът отговаря на допълнителните количествени изисквания на УНСС.

Общо за количествени изисквания кандидатът има 2026 точки от изискуемите 1070 точки. Следователно кандидатът отговаря на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“.

3.2. Изпълнение на качествените изисквания

Доц. Соня Чипева има дейности и доказателства за тях в почти всички категории на качествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор“. Тук влизат дейности с приноси в националното развитие на знанието (експерт в практиката, участие в журита по ЗРАСРБ, членство в научни съвети, участие в проекти), приноси в преподавателското, учебното и педагогическо развитие (участие в Еразъм, преподаване на чужд език, нови учебни курсове, разработване на учебници и др.), налице са доказателства за обществено признание на професионалните постижения на кандидата (експерт в НАОА), доказан принос на кандидата към утвърждаване доброто име на УНСС и пр.

Считам, че кандидатът отговаря на качествените изисквания.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Доцент д-р Соня Чипева е утвърден преподавател по Теория на статистиката, Иконометрия, Статистически методи за емпирични социологически, маркетингови и политически изследвания с SPSS, Многомерен статистически анализ с категорийни данни, Статистически анализ с SPSS и др. За последните три години кандидатът е изпълнил аудиторна заетост в ОКС „бакалавър“ над 2000 часа, в ОКС „магистър“ над 500 часа и пр. Доц. Чипева изпълнява и аудиторна заетост на чужд език над 400 часа.

Кандидатът участва в съавторство в написването на три учебника по специалността на конкурса. Също така доц. Чипева участва в разработването на нови лекционни курсове, включително на учебни програми, по Теория на статистиката и вероятности, Иконометрични модели, Статистика (английски език), Иконометрия (английски език) и др.

Изнесените доказателства дават основание да се заключи, че кандидатът има необходимия опит и подготвеност за заемане на академичната длъжност по специалността „Статистика, иконометрия и демография (приложна иконометрия и статистика)“.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

Общият брой на представените за рецензиране трудове е 39 (съгласно представения списък с публикации). От тях: самостоятелна монография една; седем участия в съавторство в монографии; шест статии и студии, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в Scopus и/или Web of Science; осем статии и доклади, публикувани в

научни издания, реферирани в други международни бази данни с научна информация; осем статии и доклади, публикувани в нереперирани научни издания с научно рецензиране; девет участия в написване на учебници и помагала, от които три самостоятелно. Представените публикации са съотнесими към обявения конкурс.

Прегледът на представените публикации за рецензиране показват акценти на научните изследвания на кандидата в няколко основни насоки. Без да се дава приоритет на някое от направленията могат да се очертаят научни и научно приложни резултати в следните направления: статистически изследвания на околната среда (публикации №2, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 14, 15, 16 и 19 от депозирания списък), икономика, кръгова икономика и селско стопанство (20, 21, 22, 8, 17, 18, 23, 24 и 25), статистически изследвания в медицината (9, 10, 11, 13, 29 и 30) и други.

Представената за рецензиране монография „Статистически и иконометричен анализ на икономически и финансови аспекти в дейността и стабилитета на болничните лечебни заведения в Р България в периода 2010-2021 година“ е в обем, структура и научна значимост, отговаряща на изискванията за хабилитационен труд. В изследването са проследени промените в териториалното разпределение на болничните лечебни заведения, анализирана е структурата на здравните услуги, обособени са групи от болници, близки по признаците икономически, финансови, здравни и организационни. С помощта на иконометрични модели са изведени основните фактори, определящи икономическата ефективност и финансовата стабилност на дейността на болниците.

Представената за рецензиране научна продукция отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „професор“.

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

В представените за рецензиране публикации могат да бъдат идентифицирани научни и научно приложни приноси. Те могат да се обобщят по следния начин:

А. Теоретичен и практически принос в изследването на финансовите аспекти в дейността и стабилитета на болничните лечебни заведения в България (публикация №1);

Б. Приноси при приложение на иконометричните и статистически методи в областта на икономиката и медицината (публикации № 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 28, 29, 30);

В. Приноси при приложение на иконометрични и статистически методи в областта на екологията, околната среда и земеделието (публикации № 2, 3, 4, 5, 6, 7, 14, 15, 16, 23, 24, 25).

7. Критични бележки и препоръки

Представените доказателства подкрепят позицията ми за професионалната компетентност на доц. д-р Соня Чипева за заемане на академична длъжност по специалността „Статистика, иконометрия и демография (приложна иконометрия и статистика)“. Препоръчвам на кандидата да концентрира усилията към научни изследвания на проблематиката, свързана с хабилитационния труд. Смятам за целесъобразно, постигнатите резултати, настоящи и бъдещи, да бъдат споделени с научната общност чрез статии, доклади, научни съобщения и пр.

8. Заключение

Представените доказателства за изпълнение на националните и университетски изисквания, учебно-преподавателска дейност, научно-изследователска и практическа дейност, постигнатите научни и научно приложни приноси, дават основание да се даде висока оценка на участващия в конкурса кандидат. Това ми дава основание да изразя категорично положително отношение по представения конкурс и да предложа на уважаемите членове на научното жури да подкрепят кандидатурата на доц. д-р Соня Чипева за заемане на академичната длъжност „професор“ в ПН 3.8. Икономика, научна специалност „Статистика, иконометрия и демография (приложна иконометрия и статистика)“.

22.03.2023

Варна

Подпис:

/проф. д-р Веселин Хаджиев/

REVIEW

By: *Professor Dr. Veselin Ivanov Hadzhiev*

Professor and PhD in 3.8 Economics: Statistics and demography

University of Economics – Varna

For a competition for **a professor** in the scientific specialty "*Statistics, econometrics and demography (applied econometrics and statistics)*", professional field 3.8. Economics, at UNWE.

1. Information about the competition

The competition has been announced for the needs of the Department of Statistics and Econometrics, Faculty of Applied Informatics and Statistics of the UNWE according to the decision of the AC No. 9/30.11.2022. I participate in the composition of the scientific jury for the competition according to Order No. 258/08.02.2023 of the Rector of the UNWE.

2. Information about the candidates in the competition

Assoc. Ph.D. Sonia Dakova Chipeva is the only candidate in the competition.

The candidate has obtained the Master's Degree in Economics (1982 at UNWE-Sofia) and the Master's Degree in Pedagogy (1992 at Vasil Aprilov TU - Gabrovo). In 2000, Sonia Chipeva obtained the scientific degree of Doctor in

the scientific specialty "Statistics and Demography" at the UNWE.

From 1982 to 1999, the candidate held the position of "research associate" at the Plant Protection Institute of the SA. Since 1999, Sonia Chipeva has worked at the UNWE. She currently holds the academic position of Associate Professor at the Department of Statistics and Econometrics. The candidate is the deputy dean of the Faculty of Applied Informatics and Statistics.

In the period from 2006 to 2014, Sonya Chipeva worked at the National Center for Drug Addiction. Since 2017, the candidate has been working at NSI as a state expert III rank. Since 2018, the candidate has been working at the National Center for Public Health and Analysis as an expert in statistical research and analysis.

The candidate knows and uses English, French and Russian.

3. Fulfillment of the requirements for occupying the academic position

3.1. Fulfillment of quantitative requirements

3.1.1. Fulfillment of national minimum requirements

Group A : The candidate has 50 points out of the required 50 points (defended dissertation for ONS "doctor" on the topic "Statistical approach to improve the phytosanitary monitoring of enemies of agricultural crops")

Group B : no requirements

Group C : The candidate has 100 points out of the required 100 points (published monograph on the topic "Statistical and econometric analysis of economic and financial aspects in the activity

and stability of hospital treatment facilities in Bulgaria in the period 2010-2021"

Group D : The candidate has 262.8 points out of the required 200 points. This group includes numerous publications in scientific publications, referenced and indexed in world-renowned databases, publications in non-refereed publications with scientific review, studies in non-refereed publications with scientific review, chapters of monographs, etc.

Group D : The candidate has 175 points out of the required 100 points. This group includes citations in scientific publications, referenced and indexed in world-renowned databases, citations in monographs and collective volumes with scientific review.

Group E : The candidate has a total of 338.3 points out of the required 100 points. This includes supervision of successfully defended doctoral students, participation in national and international projects, participation in the publication of textbooks and study aids, etc.

In total , the candidate has 926 points out of the required 550 points. Therefore, the candidate meets the minimum national requirements.

3.1.2. Fulfillment of the additional quantitative requirements of the UNWE

Group G : The candidate has 80 points out of the required 80 points. This includes the supervision and successful defense of two PhD students.

Group H: Candidate has 602 points out of required 320 points. This includes a monograph, scientific publications in Scopus and

Web of Science , other publications, participation in projects, textbooks, etc.

Group I: Candidate has 418 points out of required 120 points. This includes classroom occupancy, developed lecture courses, etc.

In total , the candidate has 1100 points out of the required 520 points. Therefore, the candidate meets the additional quantitative requirements of the UNWE.

In total for quantitative requirements the candidate has 2026 points out of the required 1070 points. Therefore, the candidate meets the quantitative requirements for holding the academic position of "Professor".

3.2. Fulfillment of quality requirements

Assoc. Sonia Chipeva has activities and evidence of them in almost all categories of the qualitative requirements for occupying the academic position "professor". This includes activities with contributions to the national development of knowledge (expert in practice, participation in the ZRASRB jury, membership in scientific councils, participation in projects), contributions to teaching, learning and pedagogical development (participation in Erasmus, teaching a foreign language, new study courses, development of textbooks, etc.), there is evidence of public recognition of the professional achievements of the candidate (expert at NAOA), proven contribution of the candidate to strengthening the good name of UNWE, etc.

I believe that the candidate meets the quality requirements.

4. Assessment of teaching and learning activities

Associate Professor Dr. Sonia Chipeva is an established teacher of Theory of Statistics, Econometrics, Statistical Methods for Empirical Sociological, Marketing and Political Research with SPSS, Multivariate Statistical Analysis with Categorical Data, Statistical Analysis with SPSS , etc. For the last three years, the candidate has completed more than 2,000 hours of classroom work at the "Bachelor's College", more than 500 hours at the "Master's College", etc. Associate Professor Chipeva has also completed over 400 hours of classroom work in a foreign language.

The candidate co-authored three textbooks on the specialty of the competition. Also, Prof. Chipeva participates in the development of new lecture courses, including curricula, in Theory of Statistics and Probability, Econometric Models, Statistics (English), Econometrics (English), etc.

The presented evidence gives reason to conclude that the candidate has the necessary experience and preparation to occupy the academic position in the specialty "Statistics, econometrics and demography (applied econometrics and statistics)".

5. General characteristics of the presented scientific works/publications

The total number of works submitted for review is 39 (according to the submitted list of publications). Of them: one independent monograph ; seven co-authorships in monographs ; six articles and studies published in scientific publications, referenced and indexed in Scopus and/or Web of Science; eight articles and reports published in scientific publications referenced in other international databases of scientific information; eight articles and reports published in non-refereed peer-reviewed scientific journals; nine participations

in writing textbooks and aids, of which three independently. The presented publications are related to the announced competition.

A review of the publications submitted for review shows highlights of the applicant's research in several main directions. Without giving priority to any of the directions, scientific and scientifically applied results can be outlined in the following directions: statistical studies of the environment (publications #2, 3, 4, 5, 6, 7, 12, 14, 15, 16 and 19 of the deposited list), economics, circular economy and agriculture (20, 21, 22, 8, 17, 18, 23, 24 and 25), statistical research in medicine (9, 10, 11, 13, 29 and 30) and other.

The monograph submitted for review "Statistical and econometric analysis of economic and financial aspects in the activity and stability of hospitals in the Republic of Bulgaria in the period 2010-2021" is in volume, structure and scientific significance meeting the requirements for a habilitation thesis. In the study, the changes in the territorial distribution of the hospital treatment facilities were traced, the structure of the health services was analyzed, groups of hospitals, similar in terms of economic, financial, health and organizational characteristics, were identified. With the help of econometric models, the main factors determining the economic efficiency and financial stability of the hospitals' activities have been deduced.

The scientific production submitted for review meets the requirements for holding the academic position "professor".

6. Assessment of scientific and applied research contributions

Scientific and applied scientific contributions can be identified in the publications submitted for review. They can be summarized as follows:

A. Theoretical and practical contribution to the study of the financial aspects in the activity and stability of hospital treatment facilities in Bulgaria (publication No. 1);

B. Contributions to the application of econometric and statistical methods in the field of economics and medicine (publications No. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 26, 28, 29, 30);

C. Contributions in the application of econometric and statistical methods in the field of ecology, environment and agriculture (publications no. 2, 3, 4, 5, 6, 7, 14, 15, 16, 23, 24, 25).

7. Critical remarks and recommendations

The presented evidence supports my position on the professional competence of Assoc. Dr. Sonia Chipeva to occupy an academic position in the specialty "Statistics, Econometrics and Demography (Applied Econometrics and Statistics)". I recommend the candidate to concentrate his efforts on scientific studies of the issues related to the habilitation work. I consider it expedient that the achieved results, present and future, be shared with the scientific community through articles, reports, scientific communications, etc.

8. Conclusion

The presented evidence of the fulfillment of the national and university requirements, educational and teaching activity, scientific research and practical activity, the achieved scientific and scientifically applied contributions, give reason to give a high evaluation to the candidate participating in the competition. This gives me the reason to express a categorically positive attitude towards the presented competition and to suggest to the respected

members of the scientific jury to support the candidacy of Associate Professor Dr. Sonia Chipeva for the academic position of "professor" in 3.8. Economics, scientific specialty "Statistics, econometrics and demography (applied econometrics and statistics)".

22.03.2023

Varna

Signature:

/prof. Dr. Veselin Hadjiev/